ΤΟ ΓΑΓΙ

ΤΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥ.

ΚΩΜΩΔΙΑ ΠΡΩΤΗ.

Εἰς δύο Πράξεις.

ΥΠΟ

ΦΟΥΡΑΜ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Β. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ.

1866.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ, Οἰκονομολόγος.
ΦΛΥΝΑΦΑΣ, ὑπηρέτης.
ΧΥΥΣΑΦΩ, μάντις.
ΜΑΘΗΤΑΙ ἕξ.
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ.
ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ παυθέντες.
ΦΡΑΝΓΣΕΣΚΑ, ὑπηρέτρια.

Ἡ Σκηνὴ ἐν Ἀθήναις.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Τὸ δωμάτιον τοῦ Ἀγυρτίονος.

(Ἀγυρτίων φορῶν κατοικίδιον ἐπενδύτην ποικιλόχρουν μὲ πόρας ἐρυθρὰς καὶ σκοῦφον κίτρινον ὡς οἱ κατάδικοι τοῦ Ἰε[illegible]ου καὶ Φλυνάφας ὁ ὑπηρέτης του.)

ΦΛΥΝΑΦΑΣ (εἰσερχόμενος ἐν τῷ δωματίῳ.)
Ἀφέντη ποῦ εἶσαι; Σὲ ζητοῦν.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.
Στραβὸς εἶσαι καὶ δὲν μὲ βλέπεις;

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.
Νὰ μὲ συχωρέσης, Ἀφέντη, εἶδα δύο πόδια ἀκουμβισμένα 'ς τὸν τοῖχο καὶ ἐνόμιζα ὅτ' εἶναι σκάλα χωρὶς σκαλούνια· κεφάλι δὲν ἔβλεπα, διότι τὸ εἶχες παραχωμένον ἀνάμεσα 'ς τὲς προσκεφαλάδες.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.
Κακήσου 'μέρ' ἀνόητε· σὺ ἠξεύρεις, ὅτι ἐγὼ πάντοτε καὶ ὅταν κάθωμαι ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, καὶ ὅταν εὑρίσκωμαι εἰς τὸ ὄχημα, καὶ ὅταν κοιμῶμαι, ἔχω ὑψωμένους τοὺς πόδας διὰ νὰ καταβαίνωσιν ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ σώματός μου εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἂν ἠμποροῦσα ἤθελα περιπατεῖ καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν κάτω καὶ τοὺς πόδας ἐπάνω.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Ξέρεις, 'Αφέντη, όποῦ πάγω νὰ ξεχάσω τ' ὄνομά μου; Βρὲ ἀνόητε, βρὲ μπουνταλᾶ, βρὲ κουτέ, αὐτὰ μοῦ λὲς καθημέραν, τώρα ὅμως μ' ἐπονήρεψες· εἰς τὸ ἑξῆς ὅταν μὲ κράζῃς, θὰ ἔρχομαι, θὰ ρίχνομ' ἀνάσκελλα, θὰ σηκόνω τὰ πόδιά μου καὶ τότε θὰ σ' ἀποκρίνομαι σὰ σοφός. Γιὰ τοῦτο καὶ ὁ μικρὸς κόσμος λέγει «μοῦ κατέβηκ' ἡ γνῶσι» τοῦτο τὸ ἐφεύρεμα δὲν τώξεραν τόσοι καὶ τόσοι νὰ γίνουν κι' αὐτοὶ τρανοί. Γιὰ λέγε τώρα, 'Αφέντη, νὰ δοκιμάσω κ' ἐγὼ ἂν κατεβάζω γνῶσι, (πίπτει ὕπτιος καὶ ὑψώνει τοὺς πόδας του) λέγε, 'Αφέντη, λέγε.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Βρὲ σήκω ἐπάνω ἀνόητε, μὴν ἔμβει ἔξαφνα κανεὶς μέσα καὶ νομίζει ὅτι παίζομεν τὸν Καραγκιόζην.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Νὰ δοκιμάσω, 'Αφέντη, μιὰ φορά, λέγε. Ἴσως ὁ [illegible] θέλει νὰ 'βγάζω κι' ἐγὼ τὸ ψωμί μου ἀνάσκελλα· λέγε, Ἀφέντη, 'ς τὴ ψυχὴ τῶ γονιῶ σου.

(Ὁ 'Αγυρτίων ἐγείρεται νὰ τὸν ἀπειλήσῃ, προσποιούμενος ὅτι ζητεῖ ῥάβδον.)

Καλά, 'Αφέντη, νά, ἐσηκώθηκα.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ ὁποῦ μὲ ζητοῦν;

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Μήπως κι' ἐγὼ τοὺς γνωρίζω; Εἶναι ἔξη νέοι σὰν μαθητάδες ὁμοιάζουνε, μιὰ γρηά, κάμμιὰ δεκαριὰ γέροι καὶ πέντ', ἕξ, ὀκτώ, ἔτζι κι' ἔτζι.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Βρὲ τί ἔτζι κι' ἔτζι κούτσουρο;

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

(Πίπτων πάλιν ὕπτιος καὶ ὑψῶν τοὺς πόδας) Θὰ κείτομαι ἕνα αἰῶνα ὅσο νὰ δοκιμάσω κι' ἐγὼ τί σοφὰ κατεβάζουν τὰ πόδια. 'Βαρέθηκα πλιὰ ν' ἀκούω βρισιαῖς. Τώρα νὰ μὲ σκοτώσῃς δὲ σηκόνομαι ἂν δὲ μ' ὁμιλήσῃς. Γιὰ στάσου . . . ἕως νὰ κατέβ' ἡ γνῶσι ἀπὸ τὰ πόδια 'ς τὸ κεφάλι θέλει μισὴ ὥρα. 'Εγὼ ρολόγι δὲν ἔχω νὰ ξέρω τὴν ὥρα, μ' ἔμαθεν ὅμως ὁ ρολογὰς ὁ Γερμανός, ὁ πρῶτός μου 'Αφεντικός, νὰ μετρῶ τὴν ὥρα χωρὶς ρολόγι. 'Εξῆντα τίκ, τάκ, τίκ, τάκ, κάμνουν ἕνα λεπτό. Ἄκουε, 'Αφέντη, νὰ μάθῃς καὶ σὺ μιὰ τέχνη καλλήτερη ἀπὸ τὴν οἰκονομία σου· (ἀρχίζει νὰ μετρᾷ καὶ συγχρόνως κινεῖ τοὺς πόδας του) τίκ, τάκ, τίκ, τάκ . . . 'Εξέχασα νὰ σοῦ 'πῶ ἀκόμη ἓν ἄλλο πρᾶμα, 'Αφέντη· βλέπεις ὁποῦ κουνῶ καὶ τὰ πόδιά μου σὰ μετρῶ; αὐτὰ κάμνουν τὸ πέντουλο (ἐκκρεμές.)

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

'Εσὺ θὰ μὲ τρελλάνεις, βρὲ Φλυνάφα, σύρε 'ς τὸ διάβολο καὶ εἰπὲ τοὺς μαθητὰς νὰ εἰσέλθουν.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ (κείμενος ὕπτιος.)

'Εσεῖς, 'Αφέντη, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἂν τρελλαθῇ, δὲν φοβᾶσθε νὰ πάθετε τίποτε ἐν ὅσῳ κατεβάζετε τὴ γνῶσι ἀπὸ τὰ πόδια.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Σύρε, βρὲ διάβολε, φεῦγα βρέ. (Μία πλαγία θύρα ἀνοίγει καὶ εἰσέρχεται ἡ ὑπηρέτρια Φραντσέσκα κρατοῦσα τὸ σάρωθρον ὑψωμένον.) Τί ἔχεις, 'Αφέντη; τί ἔπαθες καὶ φωνάζεις;

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Δὲν βλέπεις αὐτὸν τὸ διάβολο (τῇ δεικνύει τὸν κείμενον ὕπτιον Φλυνάφαν) Δὲν βλέπεις αὐτὸν τὸν ξυλόμυαλον. . . .

ΦΡΑΝΤΣΕΣΚΑ.

Αὐτός, βάζω στοίχημα, εἶναι μεθυσμένος, ἐπειδή της, 'Αφέντη, κάθε πρωῒ ἔρχεται ἐκεῖνος ποῦ πουλεῖ τ' αὐγὰ καὶ τὲς κότες καὶ ὅλο κρυφὰ κουβεντιάζουνε.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Μὴν τὴν ἀκοῦς, 'Αφέντη· αὐτὴ ἦτον εἰς τὸ σκολιὸ τοῦ Σπουργίτη κ' ἔμαθε ν' ἀνακατώνῃ.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἐσὺ ἀχρεῖε συναγροικιέσαι μὲ τοὺς ἐχθρούς μου. Αὐτὸν τὸν αὔγουλᾶ τὸν ἔχεις πάνε-κ' ἔλα.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Ἀπὸ τὸν ἅγιο Στέφανο καὶ 'ς τὴν κορφὴ κανέλλα. Ἐγώ, Ἀφέντη, τὸν διδάσκω τὴν οἰκονομία σας, νὰ ταΐζῃ κάθε ὀκτὼ τῆς κότες του νὰ ψοφήσουν ὅλες· (γελᾷ καγχάζων θορυβωδῶς.)

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Περίδρομος . . . . (ὁ Ἀγυρτίων τὸν λακτίζει, ἡ δὲ Φραντσέσκα ἐγείρουσα τὸ σάραθρον τὸν ἀπειλεῖ, οὗτος δὲ κραυγάζει διωκόμενος, ἐνῷ ὁ Ἀγυρτίων καὶ ἡ ὑπηρέτρια τὸν διώκουσι, περιτρέχοντες γύρω τὸ δωμάτιον.)

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Δὲν μὲ προφθάνετε· ἐσυμμαχήσετε ὁ Ἀφέντης μὲ τὴ δούλα σὰν τὸν Προῦσο μὲ τὸν Ἰταλό, μὰ δὲ μὲ πιάνετε· (ὁ Ἀγυρτίων ἀπαυδήσας ῥίπτεται ἀσθμαίνων ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ὁ δὲ Φλυνάφας ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ ἐξέρχεται.)

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἀνάθεμά σε, Φλυνάφα, μοὔβγαλες τὴ ψυχή.

ΦΡΑΝΤΣΕΣΚΑ.

Διώξετέ τον, Ἀφέντη.

(Ὁ Φλυνάφας ἀνοίγει ἐλαφρὰ τὴν θύραν τοῦ δωματίου, εἰσάγει τὴν κεφαλήν του καὶ φωνάζει. Ἀφέντη σοῦ ἔκαμα οἰκονομίαν κάμποσες ξυλιές.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ Ἀγυρτίων καὶ οἱ ἓξ μαθηταί.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τί θέλετε; Κύριοι.

ΜΑΘΗΤΑΙ (ὁμιλοῦντες ὅλοι ὁμοῦ συγχρόνως τὰς αὐτὰς λέξεις καὶ φράσεις.)

Ἐπληροφορήθημεν, Κύριε Ἀγυρτίων, ὅτι γνωρίζετε πολλὰ

μυστήρια τῆς οἰκονομίας, ἄγνωστα μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς οἰκονομολόγους. Ἡ φήμη σας λοιπὸν μᾶς παρεκίνησε νὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν νὰ ἔλθωμεν νὰ μυηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὰ μυστήρια ταῦτα. Εἴμεθα, Κύριε, μαθηταὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ διὰ τοῦτο πεποίθαμεν, ὅτι θὰ σᾶς εὕρωμεν πρόθυμον.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἀλλὰ σεῖς, παιδιά μου, δὲν ὁμιλεῖτε ἕνας ἕνας νὰ σᾶς ἐννοήσω, σεῖς κρώζετε ὅλοι ὁμοῦ συγχρόνως ὡς χῆνες.

ΜΑΘΗΤΑΙ (ὁμιλοῦντες πάντοτε ὅλοι ὁμοῦ.)

— Διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν τὸν καιρόν, Κύριε. Ἐὰν ἀνὰ εἷς ἐξ ἡμῶν ὁμιλήσῃ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, οἱ ἓξ ἡμεῖς θέλομεν δαπανήσει μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν, ὥστε οἰκονομοῦμεν πέντε τέταρτα τῶν ὡρῶν· οἰκονομεῖτε καὶ ὑμεῖς συγχρόνως τὴν κατάθλιψιν τῶν τυμπάνων τῶν ὤτων σας.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ (κρατῶν τὰ ὦτά του.)

Ἡ δαπάνη τοῦ καιροῦ, δὲν εἶναι, παιδιά μου, ἀντικείμενον οἰκονομίας.

ΜΑΘΗΤΑΙ (τὸ ἴδιον.)

Ἐξεναντίας, Κύριε Ἀγυρτίων, ἡ δαπάνη τοῦ καιροῦ εἶναι οὐσιωδέστατον ἀντικείμενον τῆς οἰκονομίας. Εἴστε, φαίνεται, ὀπαδὸς τῆς Οἰκονομίας τοῦ Σέη καὶ τοῦ Σμὴθ. Οἱ νεώτεροι ὅμως ἐγκατέλιπον καὶ τῶν δύο τούτων τὸ σύστημα. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν δύο τούτων οἰκονομολόγων, κατεγίνοντο νὰ κόπτουν μὲ τὴν ῥίνην τὸν σίδηρον καὶ νὰ πλέκουν τοὺς κάλους τῶν πλοίων διὰ τῶν χειρῶν, ὅταν ὅμως ἐσπούδασαν τὴν οἰκονομίαν τοῦ Βίαντος, τὴν εἰς δύο μόνον λέξεις συνισταμένην « *Καιροῦ Φεῖδου* » τότε ἐννόησαν ὅτι ἡ οἰκονομία τοῦ καιροῦ, εἶναι ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη τοῦ πλούτου· τότε ἐφεῦρον ψαλίδας, σφύρας καὶ διάφορα ὄργανα πρὸς οἰκονομίαν τοῦ καιροῦ· τὸν κοπτόμενον διὰ τῆς ῥίνης σίδηρον εἰς μίαν, δύο καὶ πολλὰς ὥρας, κόπτουν τώρα στιγμιαίως τὸν πλατύνουν, τὸν ἐκτείνουν, τὸν τιλήσσουν, τὸν καθαρίζουν στιγμιαίως· ἐφεῦρον ὄργανα νὰ πλέξουν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τοὺς κά-

λους καὶ τὰ σχοινία, νὰ κλώθουν καὶ νὰ ὑφαίνουν ταχέως· κα τέλος ἐφεῦρον καὶ τὰ ταχύτατα τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς συνεννοήσεως μέσα. Ὅθεν διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ καιροῦ ὁμιλοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅλοι ὁμοῦ, Κύριε Ἀγυρτίων.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

(Ἐν ἑαυτῷ) Πῶς διάβολο, νὰ ξεφορτωθῶ τοὺς ξεμυαλισμένους τούτους νεανίας) Εἴπετέ μου. Κύριοι, τί ζητεῖτε ἀπὸ ἐμέ;

ΜΑΘΗΤΑΙ (τὸ ἴδιον.)

Ἐμάθομεν, Κύριε Ἀγυρτίων, ὅτι γνωρίζετε τὸ μυστικὸν τοῦ νὰ τρώγῃ ὁ ἄνθρωπος ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος καὶ ἐν τούτοις νὰ ἦναι ὑγειής, εὔρωστος, ἰσχυρὸς, καὶ ὅτι ἔχετε ἕνα παπὶ, τὸ ὁποῖον ταΐζετε κατὰ πᾶσαν ὀγδόην ἡμέραν ἀνὰ ἑκατὸν τριάκοντα κόκκους κριθῆς καὶ εἶναι παχύτατον. Τὸ μυστήριον τοῦτο ἤλθαμεν νὰ μᾶς διδάξετε.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τί καλὰ ἠθέλατε πράξει, ἐὰν ὁμιλούσατε ἕκαστος χωριστά

ΜΑΘΗΤΑΙ (τὸ ἴδιον.)

Εἶναι τὸ σύστημά μας, Κύριε, ἐν τούτοις κἀμμίαν ἐξήγησιν δὲν μᾶς ἐδώκατε εἰς τὴν ἐρώτησίν μας.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἔχετε ὑπομονὴν, παιδιά μου, θὰ ἰδῆτε θαύματα· ἤρχισα τὰς ἀποπείρας. Ἰδοὺ (ἐξάγει ἀπὸ τὸν κόλπον του τὸ παπὶ), εἶναι σήμερον ἡ ὀγδόη ἡμέρα, ἀφοῦ δὲν ἔφαγε τίποτε, σήμερον μετ' ὀλίγον θὰ τῷ δώκω ἑκατὸν τριάκοντα κόκκους κριθῆς· βλέπετε ἡ δίαιτα καὶ ἡ πεῖνα τὸ παχύνει, διότι τρώγει μὲ ὄρεξιν, ὡς ἔτρωγον οἱ Σπαρτιᾶται τὸν μέλαινα ζωμόν.

(Φωνὴ ἠκούσθη ἔξωθεν τοῦ δωματίου, ψεῦδος, ψεῦδος, οἱ δὲ μαθηταὶ ἔστρεψαν τὰ βλέμματά των πρὸς τὴν θύραν.)

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Εἶναι ὁ ὑπηρέτης μου, ὅστις ἐτρελλάθη ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν καὶ πολυποσίαν.

ΜΑΘΗΤΑΙ.

Λοιπὸν καταγίνεσθε.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Βέβαια· ὑποθέσατε νὰ καταναλίσκωμεν τὸ ἓν ὄγδοον τῶν εἰσοδημάτων μας καὶ τὰ ἑπτὰ ὄγδοα νὰ τὰ πωλῶμεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τί πλοῦτον θὰ σωρεύσωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας, θὰ σαρώσωμεν ὅλα τὰ χρήματα τῶν Φράγκων. Ἀπὸ μόνον τὰ τελώνια θὰ συνάζωμεν ἀμέτρητα πλούτη, καὶ οὐ μόνον θὰ πληρώσωμεν τὰ δάνειά μας, ἀλλὰ καὶ θὰ δανείσωμεν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

(Ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνεώχθη αἴφνης καὶ εἰσῆλθεν ὁ Φλυνάφας κραυγάζων, εὖγε! εὖγε! καὶ χειροκροτῶν. Οἱ μαθηταὶ μιμηθέντες τὸν Φλυνάφαν ἐκραύγαζον καὶ οὗτοι εὖγε! εὖγε! χειροκροτοῦντες καὶ ἐξερχόμενοι τοῦ δωματίου χορεύοντες)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Α', ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἀγυρτίων καὶ οἱ γέροντες συνταξιοῦχοι.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τί θέλετε; Κύριοι.

Εἷς τῶν γερόντων.

Εἴμεθα, Κύριε, κατὰ κακὴν τύχην, συνταξιοῦχοι, δηλ. ψωμοζῆται τοῦ Δημοσίου, ἀφοῦ ἐδαπανήσαμεν τοὺς ὡραιοτέρους χρόνους τῆς ζωῆς μας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος καὶ ἐδοκιμάσαμεν ὅλα τὰ δεινὰ τῆς ἐπαναστάσεως. Καταρώμεθα δὲ τὴν ἀνοησίαν μας, διότι, ἀφοῦ ἐκάμαμεν τὸ χρέος μας κατὰ τὸν

ἱερὸν ἀγῶνα, δὲν ἐπεδόθημεν ἔπειτα εἰς ἓν ἐπάγγελμα νὰ ζήσωμεν ἀνεξάρτητοι καὶ νὰ μὴ φυλάττωμεν σήμερον τὰς θύρας τοῦ Ταμείου ὡς ἐπαίται.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τότε ἡ κυβέρνησις εἶχεν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας σας.

ΓΕΡΩΝ.

Ἐκόψατε, Κύριε, τὴν συνέχειαν τῆς ὁμιλίας σας, ἥτις εἶναι, νομίζω. « Σήμερον δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκην σας καὶ ἀδιαφορεῖ ἂν πεινᾶτε. »

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Δὲν εἶπα τοῦτο.

ΓΕΡΩΝ.

Εἴπατε λοιπὸν, ὅτι ἡ κυβέρνησις μεταχειρίζεται τοὺς ὑπαλλήλους της, ὡς μεταχειρίζονται οἱ μάγειροι τὰ λεμόνια, τῶν ὁποίων, ἀφοῦ στραγγίσωσι τὸν ζωμὸν ῥίπτουσι τὸν φλοιὸν εἰς τὰς ὁδούς.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ὅταν τὸ Ταμεῖον δὲν ἔχει χρήματα . . . ;

ΓΕΡΩΝ.

Εἴπατε ὀρθώτερον, ὅτι ἡρπάγησαν τῶν συντάξεων τὰ χρήματα. Ὁ ὑπουργὸς, Κύριε Ἀγυρτίων, ἐναντίον τῶν νενομισμένων, ἔγεινεν ἀπόλυτος Δεσπότης τοῦ Ταμείου τῶν συντάξεων, σημειῶν διὰ μυστηριωδῶν σημείων ἐπὶ τῶν ἐνταλμάτων ποῖον νὰ πληρωθῇ καὶ ποῖον μή.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Δὲν εἶναι ἀληθές.

ΓΕΡΩΝ.

Ἀληθέστατον, ὡς εἶναι ἀληθὲς τὸ ὅτι οἱ στηριζόμενοι εἰς τὸν τοῖχον πόδες σας ἀποτελοῦσιν ἓν γάμμα.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ὁ ὑπουργὸς εἶναι ἄνθρωπος ἀξιόλογος, οἰκονομολόγος μέγας καὶ αὐτὸς φροντίζει νὰ εὐπορήσῃ τὸ Ταμεῖον νὰ σᾶς χορτάσῃ χρήματα.

ΓΕΡΩΝ.

Ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ ζήσῃ βίον μακρὸν, νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ περιμένωμεν. Ἠξεύρετε, Κύριέ μου, διατί ἤλθαμεν νὰ σᾶς ἐνοχλήσωμεν ;

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Διατί ;

ΓΕΡΩΝ.

Διὰ νὰ μᾶς διδάξετε πῶς νὰ ζῶμεν χωρὶς νὰ τρώγωμεν, διότι ἐμάθαμεν, ὅτι εἶστε ἐπιστήμων ἄριστος, οἰκονομολόγος θαυμάσιος καὶ ὅτι γνωρίζετε τὸ μυστήριον τοῦτο πληρέστατα.

ΦΑΥΝΑΦΑΣ (ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ εἰσέρχεται ἐν σπουδῇ, κρατῶν τὸ παπὶ ἀπὸ τοὺς πόδας)

Ἀφέντη τὸ παπὶ ἐψόφησε, νά το· ἂν γυρεύῃς νὰ μάθῃς τὸν κόσμο νὰ νηστεύῃ σὰν τὸ παπὶ, θὰ ρημώσεις τὸν τόπο.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ (μεταξύ των.)

Νὰ τὸ παπὶ ποῦ μᾶς ἔλεγον! Αὐτὸς εἶναι ψεύστης, ἀγύρτης, μὲ τὸ εἶπαν πολλοὶ καὶ ἐγὼ δὲν ἐπίστευον! (Ἀναχωροῦν χωρὶς κἂν νὰ χαιρετήσωσι.)

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Βρὲ Φλυνάφα, βρὲ κουτὲ, ἐσὺ θέλεις κρέμασμα βρὲ διάβολε· διατί, ἀνόητε, νὰ μοῦ φέρῃς τὸ ψόφιο παπὶ ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ;

ΦΑΥΝΑΦΑΣ.

Ἐγὼ, Ἀφέντη, σᾶς τὸ εἶπα ἀπὸ τὸ πρωΐ ποῦ θὰ ψοφήσει τὸ παπὶ ἀπὸ τὴν πεῖνα. Γιατὶ δὲν μοῦ ἐλέγετε νὰ μὴ σᾶς τὸ φέρω ; (ἀναχωρεῖ ταλαντεύων εἰς τὰς χεῖράς του τὸ παπὶ ὡς θυμιατήριον) καὶ ψάλλων « ὅποιος θέλει νὰ ψοφίσ' ἀπὸ τὴν πεῖνα ἀλληλούϊα, ἂς ἔλθῃ νὰ διδαχθῇ τὴν οἰκονομίαν ἀπὸ τὸν Ἀφέντη ἀλληλούϊα. Μετὰ πνευμάτων πειναλαίων ἀλληλούϊα· ἀνάπαυσον τὸ παπὶ καὶ τὸν ἀφεντικό μου τὸ δοῦλό σου ἀλληλούϊα.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ (μόνος.)

Μοῦ κατέστρεψεν ὁ διάβολος ἐν μιᾷ στιγμῇ τὴν ὑπόληψίν μου. Ἡ κακή μου τύχη μὲ τὸν ἔβγαλεν ἐμπρός μου. Ἐγὼ ἔρριπτα στάκτην εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κοινοῦ, δημοσιεύων ἀποσπάσματα θεωριῶν, τὰς ὁποίας μήτ' ἐγὼ δὲν ἐννόουν· καὶ τώρα τίς πλέον θὰ μὲ πιστεύει; Πῶς διάβολο ἐψόφησε τὸ παπί! ἐγὼ ἠγόρασα ἓξ ζευγάρια διὰ νὰ τ' ἀποθανατίσω. Ἀ! κατηραμένε Φλυνάφα μὲ κατέστρεψες. Τώρα ἄρχησα νὰ ὑποπτεύω, ὅτι κάποιος ἐχθρὸς τῆς δόξης μου σ' ἐπροσκόλλησε πλησίον μου. Θὰ σ' ἀποβάλω κτῆνος ἐπιζήμιον. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ Φλυνάφας, ὅστις εἶναι ἀπὸ τὴν φατρίαν μου, νὰ ἔφερε τὸ παπὶ ψόριο ἐνώπιον τόσον ἀνθρώπων διὰ νὰ μ' ἐντροπιάσῃ.... ἀπὸ τὴν κουταμάρα του ὁ ἀνόητος.... τί ταραχὴ ἀκούεται ἔξω..; (ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ βραδυπορῶν, εἶτα κρούει τὸν κώδωνα κραυγάζων μεγαλοφώνως) Βρὲ Φλυνάφα, βρὲ γάδαρε!

ΦΛΥΝΑΦΑΣ (εἰσερχόμενος σπεύδων)

Τί θέλεις; Ἀφέντη.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τί θόρυβος εἶν' ἔξω;

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Ἐτσακώθηκαν οἱ γέροι μὲ τὰ παιδιά· αὐτοὶ γυρεύουν νὰ πάρουν τὸ παπὶ νὰ τὸ περιφέρουν εἰς τὴν πόλιν νὰ κάμουν λειτανίαν, οἱ δὲ νέοι νὰ τὸ φέρουν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον νὰ τὸ ανατέμουν (ὡς λέγουν) νὰ ἰδοῦν ἀπὸ τί ἐψόφησε καὶ γι' αὐτὸ φωνάζουν καὶ μαλώνουν.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Βρὲ βλάκα, βρὲ ἀνόητε, βλέπεις τί μ' ἔκαμες; Ἐγὼ σὲ εἶπα, ὅταν σοῦ φωνάζω νὰ φέρῃς τὸ παπί, νὰ μοῦ φέρῃς τὸ παχύτερον. Ποῖος διάβολος σ' ἐρώτισε νὰ μοῦ φέρῃς τὸ ψόριο;

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Μὰ μοῦ 'πες Ἀφέντη, νὰ μὴ σοῦ τὸ φέρω;

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τοῦ διαβόλου τὸ κεφάλι! πήγαινε, βρὲ ἀνέητε, φέρε μου τὸ παπί.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Τώρα παπί; αὐτοὶ τὸ πῆραν κι' ἐβγῆκαν 'ς τὸ δρόμο καὶ μαλώνουν.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ (προκύπτων ἀπὸ τὸ παράθυρον.)

Ἒ! Ἒ! τὸ παπί! ποῦ τὸ πᾶτε τὸ παπί; τὸ παπὶ εἶναι δικό μου. Ἒ! Κύριοι τὸ παπί μου! Ἒ! Ἒ!!!

(Οἱ μαθηταὶ γελῶντες, συρίζοντες καὶ πηδῶντες, καὶ παρὰ τῶν γερόντων ἀκολουθούμενοι, γίνονται μικρὸν κατὰ μικρὸν ἄφαντοι εἰς τὰς καμπὰς τῆς ὁδοῦ)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ (μόνος, περιπατῶν ἐν τῷ δωματίῳ.)

Ἐδῶ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐπιβουλή· συμπεραίνω ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς δόξης μου, φθόνῳ κινηθέντες, προσπαθοῦσι νὰ καταστρέψωσι τὴν ἐπὶ στερεῶν θεμελίων οἰκοδομηθεῖσαν ὑπόληψίν μου καὶ ὁ Φλυνάφας εἶναι τὸ ὄργανόν των. Πάλιν ὅμως διστάζω νὰ τὸ πιστεύσω· τὸν Φλυνάφα μὲ τὸν ἐσύστησε φίλος μου στενὸς καὶ συμπατριαστής μου καὶ τὸν παρέλαβον ὡς πιστὸν ὑπηρέτην. Ἀλλὰ μήπως μεταξὺ ἡμῶν τῶν τρανῶν ὑπάρχει φιλία εἰλικρινὴς καὶ χαρακτὴρ σταθερός; Παράδειγμα ἐγώ: Ἤλλαξα διαφόρους φίλους, ἐπρόδωκα πολλοὺς καὶ μάλιστα ἐκείνους, οἵτινες μὲ προήγαγον καὶ ἀπὸ ἄσημον μ' ἀνέδειξαν εἰς τὸ στάδιον τῶν κοινῶν ἐπίσημον πρόσωπον· ἐγκατέλιπον τοὺς φίλους μου καὶ ἀπελάκτισα τὸ σύστημά μου, γενόμενος οὐρὰ σειωμένη εἰς τὸ σύριγμα τοῦ δεικνύοντός με τὸ κόκκαλον. Μήπως αὔριον δὲν θ' ἀπολακτίσω καὶ τοὺς σημερινούς μου φίλους καὶ νὰ προσκολληθῶ εἰς σύστημα ἀπολυτισμοῦ ὡς ἄλλοτε; Ἂς ὁμολογήσω, ὅτι ἡμεῖς οἱ κυλιόμενοι εἰς τὴν φάτνην τῶν φατριῶν, δὲν ἔχομεν

μήτε χαρακτῆρα, μήτε σύστημα· ἀπατῶμεν τὸν λαὸν ὑποσχόμενοι εἰς αὐτὸν λαγοὺς μὲ πετραχήλια, τὸν ξεμυαλίζομεν καὶ τὸν καταντῶμεν δυστυχῆ καὶ ἀληθῶς ἐλεεινόν. . . . (σταματᾷ ὀλίγον καὶ συλλογίζεται ἔπειτα ἀρχίζει πάλιν τὸν μονόλογόν του.) Πολιτικὴ θὰ εἰπῆ, κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα συρμὸν, ἀγυρτία, ψεῦδος, ἀπάτη, ὑποκρισία, συμφέρον. Ἰδοὺ τί ἐστὶ πολιτική. Τί μὲ μέλλει ὅμως ἐμὲ, ἐὰν ὁ λαὸς εἶναι μωρός; ἐγὼ θὰ τοῦ βάλλω εἰς τὴν κεφαλήν του σοφίαν; ὁ λαὸς εἶναι προωρισμένος νὰ δουλεύῃ, νὰ πάσχῃ καὶ νὰ σύρεται ὡς ἐλεεινὸν ἀνδράποδον. . . . Ἂς κάμουν οἱ ἐχθροί μου ὅ,τι δύνανται· ἔχω ὀπαδοὺς τοὺς νεοφύτους ὑπαλλήλους, αὐτοὶ θὰ μὲ κηρύττουσι πανταχοῦ μεγάλον καὶ φοβερὸν οἰκονομολόγον, ὡς ἐκήρυττον ὁ Ὀμὰρ καὶ ὁ Ἀλῆς μεγάλον Προφήτην τὸν Μωάμεθ. (πλησιάζει εἰς τὴν τράπεζα καὶ σείει τὸν κώδωνα.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Φλυνάφας, Ἀγυρτίων καὶ ἡ γραῖα Χρυσάφω ἐνδεδυμένη χωρικά.

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Ἀφέντη, τί προστάζεις;

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Νὰ μοῦ παστρεύσῃς τὸ τσιμπούκι. Τί θέλει ἡ Κυρά;

ΦΛΥΝΑΦΑΣ.

Εἶναι ἡ Κυρὰ Χρυσάφω, Ἀφέντη· εἶναι μὴ 'ρωτᾶτε· ξέρει τί θὰ γείν' ὁ κόσμος καὶ τί θὰ πάθει καθ' ἕνας αὔριο· λέγει τὴ μοῖρα τοῦ καθ' ἑνός.

ΑΓΥΡΤΙΟΝ.

Ἀληθινά, Κυρὰ, μαντεύεις τὴν τύχην τῶν ἀνθρώπων;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ἐγὼ, παιδάτσι μου, κρατῶ ἀπὸ σοῖ μεγάλο, ἀπὸ τὸ φανάρι τοῦ Δημοσθένη. Μὴ μὲ βλέπεις ἔτσι. Ἐχάσαμ' ὅ,τι τσ' ἂν εἴχαμε

'ς τὴν ἐπανάστασι. Ὄχι τώρα ποὖσπασαν τὰ φανάρια· 'ς τὴ μεγάλη ἐπανάστασι μὲ τοὺς Τούρκους. Εἶμαι παιδάτσι μου, τρισέγγονη τοῦ Γαρδαρᾶ, ποῦ ζοῦσαν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἑκατὸ χρόνους καὶ εἶχε χιλιάδες πρόβατα. Τσὲ ξέρεις γιατὶ τὸν ἐλέγανε Γαρδαρᾶ; γιατὶ ἡ γαρδάρες ποῦ ἤρμεγε μέσα τὸ γάλα, ἤτανε σὰ βουτσιὰ μεγάλες.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἄφες αὐτά· εἶναι πράγματα περασμένα. Εἰπέ με πῶς ἦλθες ἐδῶ;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ἔμαθα πῶς εἶσ' ἕνας προκομένος ἄθρωπος, παιδάτσι μου, τσ' ἦρθα νὰ δῶ τὴν μοῖρά σου. Ὁ κόσμος λέγει ὅτι ἐσὺ ξέρεις τὸ μυστικὸ νὰ τρῶν οἱ ἀθρῶποι τσαὶ τ' ἄλογα τσαὶ τὰ βόδια τσαὶ τὰ μουλάρια τσ' οἱ γαδάροι, μεσυχώρισι, τσ' οἱ κότες, τσ' οἱ πετεινοὶ μιὰ φορὰ 'ς τῆς ὀχτώ. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δώκῃ χρόνια νὰ σ' ἔχωμε.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἀλήθεια; τὸ λέγ' ὁ κόσμος; Μὴ σ' ἔστειλε κανεὶς ἄλλος;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ὄχι, παιδάτσι μου, ὄχι 'ς τὴ ψυχή μου ποῦμαι γρηὰ γυναῖκα τσ' αὔριο θὰ πεθάνω.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Καὶ μὲ τί βλέπεις τὴ μοῖρα;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Μὲ τὰ χαρτάτσα, παιδάτσι μου.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Δεῖξε καὶ εἰς ἐμὲ τὴν μοῖραν μου.

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ὁρισμός σου γιόκα μου. (Ἰσάζει τὰ μυτογιάλια της, ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου της τὰ χαρτιὰ καὶ τ' ἁπλώνει ἐπὶ μιᾶς τραπέζης.) Στρέψε τὸ πρόσωπό σου νὰ σὲ βλέπω. (Ὁ Ἀγυρτίων φέρει τὸ πρόσωπόν του πλησίον τοῦ προσώπου τῆς γραίας). Τὰ

μάτια σου δὲν εἶναι μηδὲ γαλανά, μηδὲ μαῦρα, μηδὲ καστανά, μηδὲ θαλασσινά, μηδ' ἀχινάτα.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Ἀμμὴ τί εἶναι;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Μὴ σὲ μέλλει, παιδάτσι μου, τί εἶναι· ἐγὼ τὸ ξέρω. Ἄκουε τώρα· ἐσὺ θὰ παντρεφτῇς, θὰ πάρῃς μιὰ γυναῖκα στρογκυλή, παχυά, ἕως εἴκοσι χρονῶ, μὲ μαῦρα μάτια, μὲ φρύδια σπαθάτα. ἡ μύτη της θὰ εἶναι ὀλίγο μεγάλη, θὰ κάμεις κοσιτέσσερα παιδιά, δώδεκ' ἀσερνικὰ καὶ δώδεκα θηλυκά.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Τί λέγεις, κυρὰ Χρυσάφω, ἐγὼ νὰ ὑπανδρευθῶ εἰς τοιαύτην ἡλικίαν;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ἄλλοι, παιδάτσι μου ἐπαντρεφτίκανε, μεγαλήτεροί σου· ξέρεις τί λὲν τὰ χαρτάτσα; θὰ γείνεις μεγάλος ἄρχοντας σὰν παντρεφτῇς, καὶ μέγας πλούσιος, γιατὶ ἡ γυναῖκα σου θὰ σοῦ δώκει τρία μιλλιούνια δραμές· τὸ ὕστερό σου τὸ παιδὶ θὰ νἆναι ἀσερνικὸ καὶ θὰ γείνει Βασιλιᾶς 'ς ἕνα νησί, ποῦ βγάζει πολλὰ καρύδια.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

Εἰπέ μου, κυρὰ Χρυσάφω, θ' ἀληθεύσουν ὅλ' αὐτά;

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ἀφεντάτσι μου καὶ παιδάτσι μου, ὅλ' αὐτὰ θὰ γενοῦνε σὰν ποῦ μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέπω· ἡ γρηὰ Χρυσάφω εἶναι μιὰ καὶ μοναχὴ 'ς τὴν Ἀθήνα, δὲν ἔχει δευτερή της. Σὰν ἔπεσεν ἡ μεγάλη κολλόνα 'ς τὴ μουσικὴ ἐδῶ ἔξω, ἐγὼ τὸ εἶπα πριχοῦ δυὸ μῆνες.

ΑΓΥΡΤΙΩΝ.

(Ἐν ἑαυτῷ) Ποία ἆρά γε νὰ ἦν' αὐτὴ ποῦ μ' ἐρωτεύεται; παχυά, στρογκυλή, μαυρομμάτα, μὲ φρύδια μεγάλα, μὲ μύτη μεγάλη, πλουσία . . . . Ἐγὼ θὰ ζήσω, φαίνεται, καθὼς ὁ μακαρίτης ὁ Πάππος μου ἑκατὸν τριάντα ἓξ χρόνους . . . . Εἰκοσιτέσσαρα παιδιά, ἀπὸ ἓν ἔτος τ' ὀλιγώτερον τὸ ἕνα καὶ εἴκοσι νὰ προφθάσῃ ὁ μικρότερος υἱός μου νὰ βασιλεύσῃ **44** καὶ **70**= **114**, διάβολο! θὰ πλησιάσω νὰ φθάσω τὸν Μαθουσάλλα. (Τρανὰ) Καλὴ δουλιά, κυρὰ Χρυσάφω, λάβε πρὸς τὸ παρὸν ἓν τάλληρον καὶ ὅταν ὑπανδρευθῶ θὰ σοῦ δώκω ἑκατό.

ΧΡΥΣΑΦΩ.

Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἔχῃ γερό, παιδάτσι μου, ἐγὼ δὲν ἤθελα πληρωμή, θέλω μόνον νὰ μὲ μάθῃς νὰ τρῶν ἡ κότες μου ς' ταῖς ὀχτώ.

(Ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἀνοίγει καὶ εἰσέρχεται ὁ Φλυνάφας, πίπτων ὕπτιος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου καὶ ἔχων ὑψωμένους τοὺς πόδας του, τοῦτον ἀκολουθοῦν οἱ μαθηταὶ κρατοῦντες ἐπὶ μιᾶς ῥάβδου κρεμμάμενον τὸ παπί, συγχρόνως ἔρχονται καὶ οἱ παυθέντες ὑπάλληλοι φοροῦντες χιτῶνα (ὑποκάμισον) ποδήρη, ἁρπάζουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τὴν γραίαν καὶ τὸν Ἀγυρτίωνα καὶ χορεύουσι πέριξ τοῦ Φλυνάρα, τραγῳδοῦντες ὅλοι ὁμοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν.

Σοφώτατ' οἰκονόμε
Μᾶς ἔμαθες νὰ ζῶμε
Χωρὶς φαγί, χωρὶς νερόν
Εἰς τοῦτον τὸν κακὸν καιρόν,
Χωρὶς βαρυὰ φορέματα
Εἴα μόλα, εἴα λίσα
Μόνον μὲ τὴν ποκαμίσα.

ΤΕΛΟΣ.